

**Helyi
Esélyegyenlőségi
Program
Felülvizsgált**

BUDAPEST FŐVÁROS III. KERÜLET
ÓBUDA-BÉKÁSMEGYER
ÖNKORMÁNYZAT

2015.

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

"Nem szabad közönyösnek és tunyának lenni: néha le kell hajolni és fölemelni azt a „nagyon sok mindent” ami az úton hever.”

Márai Sándor

Tartalom

Bevezetés.....	5
A település bemutatása.....	5
Értékeink, küldetésünk	6
Célok.....	6
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	7
1. Jogszabályi háttér bemutatása	7
1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása	7
1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása:	8
Népesedés, egészségügy, lakáshelyzet.....	8
2. Stratégiai környezet bemutatása	9
2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal	9
2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása	10
2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.....	10
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	10
3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet	11
3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció.....	11
3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	13
3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció	15
3.5 Telepek, szegregátumok helyzete.....	20
3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés.....	21
3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása	25
3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal	26
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	27
4.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége.....	36
4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése	36
4.4. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége.....	43
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	47
5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége	47
5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)	49
5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe	49
5.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak	49
5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)....	50
5.6 A nők szerepe a helyi közéletben	50
5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések.....	50
5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	51
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	51

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)	51
6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete	52
6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés.....	52
6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen.....	54
6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	57
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége.....	57
7.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái.....	57
7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei	65
7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	66
7.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.....	68
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	68
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága.....	72
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)	73
1. A HEP IT részletei.....	73
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT).....	77
3. Megvalósítás.....	82
4. Elfogadás módja és dátuma.....	86

Bevezetés

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programjában rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Óbuda-Békásmegyer, Budapest III. Kerület Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat „város a városban”, több mint 2000 éves múlttal rendelkezik. A feltárt régészeti leletek, az utókorra maradt történelmi emlékek titkokat rejtenek. Titkokat, amelyeket a régészek kutatnak, nekik köszönhetően a kerület története évről-évre újabb és újabb érdekességekkel gazdagodik.

Óbuda-Békásmegyer a Duna jobb partján és a budai hegyek között terül el, mai közigazgatási határa 1950-ben alakult ki. A kerület népességszámát tekintve Budapest második legnagyobb kerülete, lakosainak száma 2014-ben 125.598 fő - nemek szerint: 68.253 nő és 57.345 férfi.

Óbuda-Békásmegyer földje az őskor óta állandóan lakott. A Duna közelsége, a hegyek által felkínált védelem mindig is vonzotta a letelepedni vágyókat.

Az 1930-as évektől Óbuda belső területén sorra épültek az ún. városi házak, fejlődött a közlekedés, 1939-ben megkezdődött a mai Árpád híd építése, ami 1950-re megszüntette a városrész Pesttől való elszigeteltségét, ám helyrehozhatatlanul kettészakította a régi történelmi városközpontot.

A II. világháborúban számos lakóépület és gyárüzem megsemmisült, vagy súlyos károkat szenvedett. 1950-ben a kerülethez csatolták Békásmegyert a hozzá tartozó Csillaghegyet.

A népesség demográfiai összetétele a 70-80-as években a lakásépítési hullámmal megváltozott. A nagyszámú beköltözések ellenére a kerület korösszetételét tekintve fiatalos. A természetes szaporodás pozitív trendje a 90-es évekre elolvadt, ennek egyik oka lehetett az erőteljes vándorlások. A 90-es évek második felétől a szublimációs folyamatok felgyorsulásai a szuburbanizációs folyamatoknak köszönhető.

A kerület jelenleg megindult a megszépülés útján, megkezdődött a „szocialista típusú” lakótelepek felújítása, a családi házas övezeten túl a kerület belső területein is megjelentek a modern, de zöld-övezetes lakóparkok.

Az elmúlt években jelentős fejlesztések történtek a gyalogos közlekedésben. A gyalogosok számára a hagyományos kialakítású utcákban megfelelően kiépített járdák vannak. A lakótelepeken jellemzően járda nélküli vegyes használatú úthálózat épült ki. A lakóterületeken az akadálymentesítések folyamatosan zajlanak. Az újonnan épült gyalogos-átkelőhelyeinknél a szegélyszüllyesztések megvalósultak, az új járdák és parkolók végeinél akadálymentesítettek. A járdák, parkolók és közút kapcsolatánál az akadálymentesítések megtörténtek.

---

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program, Szolgáltatástervezési koncepció, Településfejlesztési stratégia, Településrendezési terv, Településszerkezeti terv, Településfejlesztési koncepció

Az Óbudai Promenádnak egyes szakaszai megépültek, a fejlesztések közül kiemelkedik az Óbuda-újlaki fejlesztés, a Kolosy tér környékének átépítése. Folyamatban van a békásmegyeri piac környéke átépítésének tervezése.

A városrész fejlesztése során a kerület döntéshozói fokozottan odafigyelnek a történeti és régészeti emlékek megőrzésére, rekonstruálására, az egykori „óbudai varázs” visszaállítására.

Értékeink, küldetésünk

Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata elkötelezettségét fejezi ki az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, kötelező feladatok ellátásán túl a kerület nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, civil szerveződésekkel, egyházaival, egyesületeivel és alapítványaival közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén. Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel a kerület lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is. Tömegtájékoztatásunk egyik legfontosabb eszköze a kerület lakosai számára ingyenesen eljutó Óbuda újság, amely az egyik legelterjedtebb médiumunk.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja (HEP)

A települési esélyegyenlőségi program célja, hogy felmérje a településen élő marginalizálódott csoportok helyzetét, egyben meghatározza azokat a fejlesztési irányokat, melyek e célcsoportok életminőségében jelentős változásokat érnek el.

Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata esélyegyenlőségi programjának az itt élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányaikat kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül. Bár az egyenlő bánásmód megsértése más hátrányos védett csoportok esetében is megfigyelhető jelenség, a fogyatékos személyek, a nők és a romák esetében a hátrányos helyzettel és szegénységgel is erőteljesen összefüggő jelenségekről van szó.

Budapest Főváros III. Kerület Óbuda-Békásmegyér Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,

a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,

a diszkriminációmentességet,

szegregációmentességet,

enyhíteni a településen belüli esélyegyenlőtlenséget, a leszakadó társadalmi rétegek számára pedig lehetőséget biztosítani a társadalmi beilleszkedéshez, integrációhoz

a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzet-elemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terv (HEP IT) tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

- A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,
- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet
- alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Möt.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)

- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira
- a 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
- 28/2015. (V. 15.) önkormányzati rendelet egyes szociális és gyermekjóléti tárgyú önkormányzati rendeletek módosításáról
- 35/2015. (VI.15.) önkormányzati rendelet a szociális igazgatásról és egyes szociális ellátásokról szóló 10/2015.(II.16.) önkormányzati rendelet módosításáról
- 36/2015. (VI.15.) önkormányzati rendelet a rendszeres és rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban való részesítés feltételeiről, valamint a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásról, azok igénybevételéről és a fizetendő térítési díjról szóló 2/1999.(II.19.) önkormányzati rendelet módosításáról
- 2015. LXIII. tv. a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. tv.-nek az ingyenes bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés kiterjesztése érdekében történő módosításáról
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről
- 326/2013. (VIII.30.) kormányrendelet
- 143/2015. (VI.12.) Kormányrendelet

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása: Népesedés, egészségügy, lakáshelyzet

	Fő	Változás
2007	125136	
2008	125225	100%
2009	125518	100%
2010	125701	100%
2011	126343	101%
2012	126654	100%
2013	125167	99%
2014	125598	100%

1. számú táblázat - Lakónépesség száma 2014 végén

A kerület népessége a 2007-es adatokhoz viszonyítva csekély növekedést mutat.

2013-2014. évben tovább növekedett a 0-14 éves lakosok száma, de az idős népesség számának gyarapodása mellett az öregedési index így is tovább nőtt ebben a két évben.

A kerület egészségügyi helyzetéről részletes átfogó képet nyújt az Egészségügyi koncepciónk.

A 2007-ben megalkotott kerületi lakáskonceptió hosszú távú célkitűzései között szerepel a lakáskörülmények javítása. Önkormányzati rendeleteinkbe számos szociális biztonságot növelő rendelkezés lépett.

2. Stratégiai környezet bemutatása

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt 63. §-ának (5) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

A települési önkormányzat helyi esélyegyenlőségi programot fogadhat el, amelyben elemzi a településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének alakulását, és meghatározza az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat, kiemelt figyelmet fordítva a lakhatásra, oktatásra, egészségügyre, foglalkoztatásra, valamint a szociális helyzetre. A helyi esélyegyenlőségi program tartalmazza a célok megvalósításának forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését. Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának Képviselő-testülete döntésein keresztül fejezi ki elkötelezettségét az esélyegyenlőség területén, hiszen a jogszabályokban meghatározott, ilyen irányú kötelező feladatok ellátásán túl a kerület nem önkormányzati fenntartású intézményeivel, civil szervezeteivel, egyházaival, egyesületeivel és alapítványaival közösen (gyakorta azok anyagi támogatása mellett) törekszik érvényre juttatni az esélyegyenlőség eszméjét a társadalmi élet minden területén.

Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége során mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szervezetek is aktív szerepet játszanak, elősegítve ezzel az itt élő lakosság ilyen irányú szemléletváltását is.

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Néhány fontos koncepció, terv amelyek egy-egy szektor célkitűzéseit határozzák meg:

- Turisztikai koncepció
- Környezetvédelmi koncepció
- Gazdasági koncepció
- Bűnmegelőzési koncepció
- Egészségügyi koncepció
- Lakáskonceptió
- Kulturális koncepció
- Óbuda-Békásmegyer Településfejlesztési Koncepciója és Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban: ITS): az ITS-ben az EU-s pályázati időszakokra felkészülve, új fejlesztési irányvonalakat, és hat konkrét akcióterületet határozott meg. A kerület, elsősorban a természeti környezetére, kulturális tradícióira és közlekedési kapcsolataira építve reálisan tűzte ki célul, hogy országos – és Közép-Európai viszonylatban is kiemelkedő minőségű lakó és üzleti környezetet biztosítson. A célok elérését igazán súlyos, válsághelyzettel fenyegető problémák nem akadályozzák, így a stratégia irányulhat a meglévő erőforrások adta lehetőségek kihasználására, a lakó és üzleti környezet minőségének, vonzerejének további javítására. Ennek megfelelően az IVS célkitűzései összefoglalva: „Óbuda-Békásmegyer a kerületben élők igényeit magas szinten kielégítő, élénk üzleti élettel rendelkező, a fővárosi, hazai és külföldi polgárok számára egyaránt vonzó, gazdag kultúrájú üzleti-, lakó- és pihenőkörnyezetet hoz létre, amely fejlődésének alapját a történelmi hagyományok, a kedvező természeti és gazdaságföldrajzi adottságok fenntartható, tudatos kihasználása képezi.”
- Óbuda-Békásmegyer Kerületfejlesztési Koncepció: A koncepció egyetemes és specifikus céljai pl. Társadalom-humánpolitika terén – a népességfogyás megállítása, alap-, és középfokú intézmények speciális fejlesztése, esélyegyenlőség szempontjainak érvényesítése, együttműködés az agglomerációs településekkel, hajléktalan probléma kezelése, városi élet-

tel összefüggő káros hatások csökkentése, civil szervezetek szerepének növelése, lakosság kulturális ellátását szolgáló intézmények fejlesztése, időskorúak ellátásának fejlesztése.

A települési esélyegyenlőségi terve elkészítése során nagy hangsúlyt fektettünk a felsorolt dokumentumokban levont következtetésekre.

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatnak nincs térségi, társulási kapcsolódása.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés elkészítéséhez, helyi adatgyűjtés, KSH és a TeIR adatbázis (a Budapesti Statisztikai adatok rendszere 2013-ig volt frissítve) valamint a népszámlálási adatok szolgáltak alapul.

A települési esélyegyenlőségi programunknak a kerületben élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányait kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

Óbuda- Békásmegyer Önkormányzatának esélyegyenlőségi helyzetelemzése és az azt követő intézkedései a kiemelt hátrányos helyzetű társadalmi csoportjainak a romákat, a nőket és a fogyatékos személyeket tekinti.

A helyzetelemzéshez és az intézkedések megtervezéséhez elsősorban tehát a gyermekekre, nőkre, mélyszegénységben élőkre, romákra, idősekre, és a fogyatékos emberekre vonatkozóan szükséges az adatokat és információkat próbáltuk össze gyűjteni és azok elemzésével foglaltuk össze és dolgoztuk ki a helyzetüket javító program javaslatainkat.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

Kerületünkben a 2011.évi népszámlálás során 708 fő vallotta magát romának. A Cigány Nemzeti Önkormányzat szerint számuk lényegesen több.

A magyarországi romák kétségkívül az ország legkiszolgáltatottabb társadalmi csoportjai közé tartoznak. Népségük négyötöde él létminimum alatt, többségük társadalmi és fizikai értelemben is szegregált, vagy szegregálódó településeken, településrészekben. Lakáskörülményeik, oktatási és munkaerő-piaci esélyeik jóval alacsonyabbak a nem romákénál, egészségügyi helyzetük katasztrofális. A szociális létbizonytalanság mellett a kirekesztettség a legtöbb roma közös jellemzője.

Az egyre erősödő társadalmi feszültségek és az ezzel párhuzamosan megszorodó radikális és szélsőséges megnyilvánulások is mutatják, a roma lakosság társadalmi integrációja ma sürgetőbb feladat, mint valaha. Gyakori tévhit, hogy a romák (érdemtelenül) túltámogatottak, ezzel szemben kutatások igazolják, hogy sem a helyi, sem az országos hatáskörű különböző fejlesztési programokban nincs kellő mértékben reprezentálva a roma lakosság, sőt a célzottan romáknak szánt források is sokszor alacsony hatásfokkal érik el a célcsoportot.

A helyi esélyegyenlőségi programunk talán segíthetne abban, hogy megmutassa milyen eszközök egymásra építésével lehetséges valódi eredményeket elérni akár a nélkül is, hogy arra jelentős külön forrást biztosítanánk.

Esélyegyenlőségi programunk tervezésekor nem csak arra kell ügyelnünk, hogy miként javítsuk célprogramokkal a romák lakhatási, oktatási, szociális és egészségügyi helyzetét, olyan beavatkozásokat lenne célszerű tervezni, amelyek meg próbálják megoldani a romák kirekesztettségét.

Sajnos bizonyított, hogy még a legjobban előkészített programok sem fogják elérni hatásukat, ha magukat a romákat nem vonjuk be a programok előkészítésétől egészen a végrehajtásig.

A romák helyzetének vizsgálatakor óhatatlanul felmerülő alapprobléma, hogy hivatalos etnikai adatok nem, vagy csak korlátozott mértékben állnak rendelkezésre. A települési önkormányzatnak a hatályos adatvédelmi jogszabályok betartásával arra kell törekednie, hogy minél több adatot gyűjtson be a településen élő romák helyzetével kapcsolatban. Sajnos a mélyszegénységben élők és a romák helyzetéről nem rendelkezünk pontos adatokkal, és ezek pótlása a tervezés időszakában nem megoldható.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Kerületünkben a nyilvántartott álláskeresők között nagy arányban (közel 80%-ban) fordulnak elő az alacsony iskolai végzettségűek. Az alacsony iskolázottság mellett jellemző hátrányt jelent a munkaerő piaci elhelyezkedésben az előítélet, illetve a motiválatlanság.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Az önkormányzati foglalkoztatáspolitikai programok egyik legfontosabb kérdése az adott településen tapasztalható munkanélküliség problémájának kezelése. Az önkormányzat foglalkoztatáspolitikai elvei között szerepel a kerületben beruházni kívánó vállalkozásokon keresztül a munkahelyteremtés közvetett támogatása.

Egy település gazdasági (és ezen keresztül népességmegtartó -) erejének jó fokmérője a települési munkahelyek száma és a településen foglalkoztatottak aránya.

Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának képviselőtestülete folyamatos intézkedéseivel támogatja a településen beruházni vágyó vállalkozásokat, ezzel segíti a munkaerőpiac fokozatos növekedését a kerületben.

A HEP 1. számú mellékletében elhelyezett táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Ft.) és a MötV-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk elemezni az elmúlt évek változásainak bemutatásával, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban. Az elemzést összevetjük térségi és országos adatokkal is.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

2014-ben a regisztrált álláskeresők száma 2200 fő volt, amely a munkavállalási korú lakónépesség 3,7%-a. Ez a budapesti átlagnak megfelelő (3,5%) szám.

Az álláskeresők aránya a munkavállalási korú nők esetében 38%, a férfiaknál 37%. A regisztrált álláskeresők aránya a 30-35 éves lakónépességben a legmagasabb (15,9%), őket az 56-60 éves korosztály követi (15%). Ebből látszik, hogy kerületünkben a foglalkoztatás szempontjából a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztály áll.

A foglalkoztatottak aránya Békásmegyer városrészben a legmagasabb 62,4 %, ami nagyjából egyezik a III. kerület foglalkoztatottai arányával. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya Óbuda és Újlak városrészen magas. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a városrészekben a kerülethez közelítő értékeket mutatnak, Óbuda Hegyvidék és Külterületi részekben magasabb.

A TeIR adatbázis - a Budapesti Statisztikai adatok rendszere 2013-ig volt frissítve-

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

Egy településen az alap-, közép és a felsőfokú oktatás léte és minősége nemcsak egy település, gyermekeinek a fejlődését befolyásolja, hanem hozzájárul a település népességmegtartó erejének növeléséhez.

c) közfoglalkoztatás

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett, jelenleg is érvényben lévő, a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény határozza meg a közfoglalkoztatás feltétel rendszerét.

A közfoglalkoztatási programok a munka és a gyakorlati képzés összekapcsolásával a társadalmi felzárkózást, munkavállalási hátrányok leküzdését, az álláskeresők képzettségi szintjének növelését, készségeik fejlesztését, gyakorlati tapasztalatok megszerzését teszik lehetővé. Az áttekinthető, nyilvános pályázati rendszerben elérhető programok egyidejűleg helyi, és országos célok megvalósítását segítik átgondolt, megtervezett és ellenőrzött értékteremtő foglalkoztatással. A program előnye, hogy regisztrált álláskeresőket tudunk alkalmazni.

A közfoglalkoztatás helyi megvalósításában aktív szerepet vállalt a kerület. Hivatalunkban és intézményeinkben a gyakori jogszabályváltozások miatti megnövekedett ügyiratforgalom automatikusan növeli az adminisztrációt, a hivatalon belüli iratkézés több ember munkáját teszi szükségessé, különös tekintettel arra, hogy hivatalunk több telephelyen működik. A különböző hatóságok egymás közötti azonnali kapcsolattartására is egyre nagyobb az igény. A hivatalon belül a napi karbantartással kapcsolatos problémák mielőbbi gyors megoldása is szükségessé teszi a közfoglalkoztatottak alkalmazását, így különösen nagy szükség van a munkájukra. Bár a Hivatalunkban foglalkoztatottak száma valamelyest csökkent az elmúlt évben, átlagosan 20-25 fő számára tudunk folyamatosan értékteremtő és a fejlődésüket segítő munkát biztosítani. A létszám a téli hónapokban a 40-50 főt is elérheti, mivel ilyenkor indulnak a közfoglalkoztatás keretében képzésen való részvételt is biztosító programok. A közfoglalkoztatottak számára a piaci igényeknek is megfelelő tanfolyamok sikeres elvégzése, illetve a gyakorlati tapasztalatok megszerzése több esetben tette lehetővé a továbbiakban köztisztviselőként, közalkalmazottként történő alkalmazást, de volt példa a versenyszférában történő elhelyezkedésre is.

A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás keretében a továbbiakban sor kerül a jelenleg foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők fokozottabb bevonására is. Ennek finanszírozására további keret került elkülönítésre. A GINOP és EFOP programok keretében lehetőség nyílik a foglalkoztatásban és képzésen való részvételre egyaránt.

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A Budapest Főváros Kormányhivatala III. Kerületi Hivatal Heltay Jenő téri Foglalkoztatási Osztály illetékességi területéhez a Budapest I., II. és III. kerülete tartozik.

A Foglalkoztatási Osztály ügyfélkörének zárónapi létszáma 2014 márciusában, 3029 fő volt, ami az előző év azonos időszakához képest jelentős növekedés.

Ügyfeleik iskolai végzettség szerinti megoszlása a következőképpen alakult az előző év végén: szakmunkás bizonyítvánnyal rendelkezők 18%, szakközépiskolai vagy technikumi végzettséggel rendelkezők 26%, és gimnáziumi végzettséggel rendelkezők 25%. Az összetétel szempontjából

egyik csoport sem képviselteti magát kiugró mértékben. Ügyfeleik mindössze 23%-a marad tartósan álláskereső, még a jelenlegi munkaerő-piaci körülmények között is.

e) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A kerületben több foglalkoztatást segítő program van, melyet a III. Kerületi Foglalkoztatási Osztály az Óbudai Családi Tanácsadó és Gyermekvédelmi Központ és több civil szervezet a különböző célcsoportokra koncentráltan szervez.

A kerületi gimnáziumokkal kötött megállapodások alapján több önkormányzati intézményben működik önkéntes munkavégzés, amely - többek között - a pályakezdő fiatalok munkaerőpiacra történő bevezetését is elősegíti.

f) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Az Európai Gyöngyök Roma Egyesület információs irodát működtet munkavállaló roma családok részére. Fő céljuk a hátrányos helyzetű rászorulóknak számára továbbtanulásuk, szakmai képzésük, átképzésük segítése, a társadalmi integráció folyamatának felgyorsítása. Emellett az önkormányzatnak is törekednie kell arra, hogy foglalkoztatóként maga is közvetlenül növelje a romák foglalkoztatási arányát, pl. azáltal, hogy intézményeikben (polgármesteri hivatal, óvodák, iskolák, egészségügyi és más intézmények) roma szakképzett és nem szakképzett munkaerőt alkalmaz, és ennek kialakítására együttműködési megállapodást köt a helyi cigány nemzetiségi önkormányzattal, vagy roma civil szervezettel.

g) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Regisztrált eset, írásos bejelentés nem áll rendelkezésre a témában, de köztudomású, hogy a foglalkoztatás területén gyakran éri hátrányos megkülönböztetés a kisgyermekes anyukákat, a romákat és az idősebb korosztályt is.

A beavatkozás főbb területeinek tekintjük továbbá:

A roma lakosság számáról pontosabb adatok begyűjtésében részt kell, hogy vegyenek a város oktatási és szociális egészségügyi intézményei.

Az önkormányzat által fenntartott, illetve támogatott közművelődési intézmények és kulturális programok kínálatában jelenjenek meg a roma nemzetiségi kultúrát, mint értéket bemutató elemek.

Helyi civil szervezetek, cigány nemzetiségi önkormányzat, a védőnő és a körzeti orvos együttműködésében tájékoztató fórumok tartása a szűrővizsgálatok fontosságáról.

Az egészségvédelemre, egészségtudatos életvitelre és a megelőzésre vonatkozó ismereteket beépítése a közoktatási intézmények nevelési, oktatási programjába (a közoktatás minden szintjén, óvodától a középiskoláig); és az óvodás és iskolás korosztályt közvetlenül célzó helyi egészségvédelmi programok megvalósításának ösztönzése és támogatása.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Jogszabályi környezet:

- Óbuda-Békásmegyer Önkormányzat Képviselő-testületének 10/2015.(II.16.) önkormányzati rendelete a szociális igazgatásról és egyes szociális ellátásokról